

Medailonky primátorů

- I. **Emilián Skramlík (1843 – 1903)** byl úspěšný český výrobce nábytku a pražský komunální politik, v letech 1876 – 1882 starosta (primátor) hlavního města. Jeho veřejné působení bylo prostoupeno silným smyslem pro budoucnost; během svých dvou funkčních období inicioval či realizoval řadu významných městských stavebních projektů.

Pocházel z rodiny nábytkáře. Po studiu na pražské reálce a technice odešel na zkušenou do zahraničí; mimo jiné dva roky pracoval v přední pařížské nábytkářské firmě. Po návratu se až do svých 40 let věnoval rodinnému závodu, který povznesl mezi přední podniky tohoto průmyslu v monarchii.

Starostou byl zvolen v roce 1876 již coby člen městské rady za Nové Město pražské. Jako starosta se osvědčil natolik, že byl v roce 1879 zvolen na druhé tříleté funkční období. Za své veřejné zásluhy byl roku 1880 přijat do rytířského stavu.

Nejdůležitější městskou investicí Skramlíkova období bylo vybudování Palackého mostu s nábřežím po vybourání pražského Podskalí. Počala stavba Rudolfiny a pokračila výstavba Národního divadla do té míry, že mohlo být v červnu 1881 před dokončením otevřeno (budovu pak zničil požár, k obnově došlo až za nového starosty). Vznikl i pomník Josefa Jungmanna a po zbourání hradeb u Koňské brány na Václavském náměstí bylo ponecháno místo pro Národní muzeum. Městská rada se věnovala i projektům na zajištění pitné vody a připojování předměstí. Pro děti z chudých rodin byly zřizovány opatrovny. Skramlík přihlížel prvnímu Sokolskému sletu, který Sokol pražský uspořádal v r. 1882 na Střeleckém ostrově.

Pohřben je na Olšanských hřbitovech. Jeho hrob je ozdoben sochou Jana Křtitele od J. V. Myslbeka, jejíž originál se nachází v lapidáriu Národního muzea. Hrob byl zrekonstruován a osazen mistrovskou kopií sochy péčí Hřbitovů a pohřebních služeb hl. města Prahy.

- II. **Antonín Strobach (1814 – 1856)** byl český právník a politik, během revolučního roku 1848 poslanec Říšského sněmu a krátce i pražský purkmistr.

Narodil se v rodině staroměstského mlynáře. Studoval na staroměstském gymnáziu, kde jej Josef Jungmann vedl k vlastenectví. Byl vynikajícím studentem a brzy se naučil italsky, francouzsky a anglicky. Později studoval práva na pražské univerzitě, stal se členem vlasteneckých spolků, přítelem K. H. Máchy a právním publicistou píšícím česky. Po získání titulu doktora práv nastoupil k zemskému soudu v Praze. Vynikal rozhledem, rozvahou a přirozenou autoritou.

Roku 1848, během revoluce, Strobacha zvolili pražským purkmistrem, ale za pouhý měsíc se této funkce navzdory přesvědčování vzdal, protože nedokázal ovládnout lidové bouře spojené s násilným osvobozením vězňů ani nalézt kompromis v rozkolu mezi českým a německým měšťanstvem.

Ve volbách v červenci 1848 byl zvolen poslancem a dokonce předsedou ústavodárného sněmu, který zasedal ve Vídni a později v Kroměříži. Tuto funkci vykonával až do jeho rozpuštění v březnu 1849. Tím skončila jeho politická kariéra. V Praze se vrátil k soudcovskému povolání, byl však Bachovým režimem předčasně penzionován. Založil si pak úspěšnou advokátní kancelář.

V listopadu 1856 však náhle zemřel, zřejmě na skrytou srdeční vadu. Bylo mu pouhých 42 let.

- III. **František Dittrich (1801 – 1875)** byl pražský komunální politik, zakladatel vltavské paroplavby, v letech 1870–1873 purkmistr (starosta). Jeho životním heslem bylo „Bez okázalosti k blahu vlasti“; byl považován za vzor správného Čecha a dobrého měšťana.

Dittrichův životopis je velmi barvitý. Narodil se v zámožné rodině kupce a dřevaře v pražském Podskalí. Ve třech letech mu zemřela matka, v devíti letech úplně osiřel a státní bankrot v roce 1911 jej proměnil v nemajetného sirotka. Jeho poručník, zlý a nevzdělaný člověk, chlapce jen využíval k těžké práci; když zjistil, že schovanec tráví čas učením, spálil mu učebnice v kamnech. Přesto se mladý Dittrich vzdělával dál a přivydělával si lovem ryb, prodejem naplaveného dřeva a ledařením.

Díky tvrdé práci si už v 25 letech dokázal našetřit dostatečnou sumu k otevření vlastního dřevařského obchodu, později i hostince. Vrcholem jeho podnikání bylo založení Pražské paroplavební společnosti, která zahájila pravidelnou dopravu mezi Prahou a Štěchovicemi. Dittrich proslul svou spravedlivostí, štědrostí i soucitem s chudými a trpícími; nemalými částkami podporoval především novoměstskou opatrovnu a chudobinec, zasazoval se o zřízení charitativních ústavů. Věnoval se i vlasteneckým aktivitám, byl čtenářem a distributorem českých knih i novin a mecenášem Tylova divadla, stal se zakládajícím členem Matice české i Měšťanské besedy. Při povodních v letech 1845 a 1862 projevil velkou osobní statečnost, kdy coby zkušený lodník i plavec zachránil z vln rozvodněné řeky přes 80 lidí.

Od roku 1848 po čtvrtstoletí zasedal v městském zastupitelstvu; během této doby se stal předsedou Sboru pro postavení Národního divadla. V roce 1870 byl zvolen purkmistrem po několikaměsíčním bezvládí, kdy předchozí kandidáti buď odmítli převzít úřad, nebo nebyli schválení císařem. Jako starosta se podílel na založení peněžní burzy a zřízení hlavního nádraží. V roce 1871 také na Staroměstské radnici osobně oddal snoubence v prvním občanském (civilním) sňatku. V čele města stál do roku 1873, po skončení funkčního období už znovu nekandidoval.

- IV. **Ferdinand Vališ (1843 – 1887)** byl pražský pivovarský podnikatel a komunální politik, od roku 1885 starosta Prahy.

Navštěvoval evangelickou školu v Jirchářích a českou reálku, poté pražskou techniku. Po studiích postupně pracoval v pivovarech v Praze, Mnichově a Plzni. Roku 1867 se stal správcem pražského pivovaru U Bachorů a zároveň se zapojil do veřejného života. Byl považován za vzdělaného a zkušeného podnikatele a zaníceného vlastence. V roce 1872 byl zvolen do sboru obecních starších, o dva roky později do městské rady a roku 1882 do funkce náměstka úspěšného starosty JUDr. Tomáše Černého, který inicioval řadu významných městských počínů (zavedení elektrického osvětlení, stavba vodárny v Podolí, stavba městského chudobince), ale po skončení prvního mandátu už ze zdravotních důvodů nekandidoval. Jeho nástupcem byl v roce 1885 zvolen právě Ferdinand Vališ, který s bývalým starostou nadále spolupracoval a dokončil všechny Černého projekty. (Zajímavost – Vališ byl prvním evangelíkem v této funkci od bitvy na Bílé hoře.)

Během svého mandátu F. Vališ otevřel vodárnu v Podolí a městský chudobinec, jejichž výstavbu zahájil jeho předchůdce. Prosadil rovněž přijetí nového stavebního řádu, který se stal základem pozdějšího městského plánování. Během jeho působení byla provedena sadová úprava Karlova

náměstí podle návrhu architekta Františka Thomayera a restaurace na Žofíně byla přebudována v honosný koncertní a plesový dům. Mnoho energie věnoval přípravě asanace Starého Města a Josefova. 19. září 1887 ale přímo v úřadě náhle onemocněl a téhož dne ve věku pouhých 44 let zemřel. Nekrolog jej označil jako jednoho z nejobětavějších občanů, který pracoval pro veřejný prospěch s nadšením a láskou, neúnavně a vzorně.

- konec -